

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยเด็กเป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งเป็นระยะแห่งการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กที่จะนำไปสู่พื้นฐานบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ ดังที่เฮอร์ลอค (Hurlock) ได้กล่าวว่า "วัยเด็กนับได้ว่าเป็นวัยแห่งวิกฤตการณ์ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะสร้างพื้นฐานของจิตใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไป บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แม่จะมีความแตกต่างไปจากวัยเด็กมากเท่าใดก็ตาม ย่อมเป็นเพราะความแตกต่างที่ถือกำเนิดจากรากฐานในวัยเด็กนั่นเอง"¹

ช่วงที่มนุษย์มีการพัฒนาบุคลิกภาพมากที่สุดนั้น ฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่าเกิดขึ้นในระยะ 5 ปีแรกของชีวิต² ในช่วงนี้เด็กจะได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม³ จะเห็นว่า

---

¹ Elizabeth B. Hurlock, Developmental Psychology (New York : McGraw-Hill Book Co., 1959), p. 115.

² Sigmund Freud, An Outline of Psychoanalysis (New York : W.W. Norton 2 Co., 1949), pp. 26-29.

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอราวัณการพิมพ์, 2523), หน้า 61.

สภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพ เด็กจะ เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นตัวบุคคลและกิจกรรมในสภาพการณ์ต่าง ๆ

เด็กเริ่มมีการติดต่อกับสังคมแวดล้อมแห่งแรกสุดคือสังคมของครอบครัว ต่อมาเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนก็จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวในสภาพสังคมใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิมที่เขาเคยพบเห็น เขาจะได้พบปะกับบุคคลต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ยี (Yee) กล่าวว่าโรงเรียนเป็นองค์การทางสังคมอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นองค์การ ทางสังคมก็เป็นระบบการปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์การนั้น นั่นคือโรงเรียนก็จะมี การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับตัวแทน (Agencies) อื่น ๆ โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพล มาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัว ถ้ามี ปฏิสัมพันธ์กันในทางลบก็จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ¹

การปฏิสัมพันธ์จากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่เกิดจากความรู้สึกและกิจกรรมที่บุคคลมีปฏิริยาต่อกัน และทำให้เกิดการสะท้อน กระทบต่อพฤติกรรมตลอดจนบุคลิกภาพ² ในโรงเรียนครูกับนักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์

¹Yee, อังถึงใน ประคอง ประสิทธิ์พร. "ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ ของครูกับนักเรียนในด้าน การเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและการปรับ ตัวของนักเรียน". (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519), หน้า 14.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การจัดบริการศูนย์เด็ก ก่อนวัยเรียน, หน้า 15.

ต่อกันเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่มีการเรียนการสอนซึ่งแมรดฟอร์ด (Bradford) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นการติดต่อกันระหว่างบุคคล ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งอยู่ในรูปของการกระทำและคุณลักษณะของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมมีอิทธิพลต่อกันตรงกันข้าม¹ นั้นหมายถึงว่าพฤติกรรมของแต่ละฝ่ายต่างก็มีผลกระทบต่อกัน ส่งอิทธิพลถึงกันและกัน จากงานวิจัยของ แกร์ริสัน (Garrison) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมระหว่างครูกับนักเรียน 2 กลุ่ม ครูได้รับการฝึกในการวางแผนการสอนเพื่อจะให้เด็กเรียนตอบสนองมากขึ้น หลังจากฝึกแล้วครูแต่ละกลุ่มสอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของนักเรียนสัมพันธ์กับพฤติกรรมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²

ธีระชัย ปุณฺณโชติ ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมรวมทางวาจาของครูประถมศึกษาสายวิทยาศาสตร์กับความคิดริเริ่มของนักเรียน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างอิทธิพลของครูกับความคิดริเริ่มของนักเรียน³

---

¹Leland P. Bradford, "Group Forces Affecting Learning," Journal of the National Association of Women Deans and Counselor XXXIII (April 1960) : 116-120.

²Ronal Joseph Garrison, "Comparison of Verbal Behavior of Teacher and Pupil in Lesson Designed to Achieve Response," Dissertation Abstracts 28 (July 1976) : 818 A.

³Therachai Puranjoti, "A Study of the Relationship Between the Verbal Interaction of Elementary Science Teachers With Their Student Creativity," Doctoral Dissertation (University of Northern Colorado, 1972) : 633-A.

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของครูมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน เพราะฉะนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจึงเป็นขบวนการอันนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดพัฒนาการขึ้นในตัวนักเรียน และพัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญยิ่งต่อตัวนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากเด็กจะต้องเรียนรู้การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับคนอื่น เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เฮิร์ลลอค (Hurlock) กล่าวว่าพัฒนาการทางสังคมจะเป็นแบบแผนตามลำดับขั้นที่สังเกตได้จากพฤติกรรมทางสังคมในแง่ของทัศนคติตลอดจนถึงการติดต่อกันทางสังคม ตอนแรกเด็กจะขาดความรู้สึกเกี่ยวกับกลุ่มพอโตขึ้นเด็กจะเริ่มรู้จักใช้ชีวิตในกลุ่มร่วมกับคนอื่น การเรียนรู้พัฒนาการของเด็กจะช่วยให้ทำนายพฤติกรรมที่เด็กทำในสถานการณ์ทางสังคมของเด็กแต่ละวัย และการที่เด็กจะเข้าสังคมได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม บทบาทในสังคม และทัศนคติของเด็กต่อสังคม เด็กที่มีอายุระหว่าง 2 ถึง 6 ปี มีทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏคือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันชิงดี ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การมีใจคอกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของสังคม และความเห็นอกเห็นใจ¹ เพราะฉะนั้นการศึกษาถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กจะทำให้ได้ทราบถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ทางสังคมของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัด

¹ Elizabeth B. Hurlock, Child Development, 5 th ed. (New York : McGraw-Hill Book Co., 1972), pp. 230-237.

ประสบการณ์อันก่อให้เกิดพัฒนาการที่เหมาะสมต่อไป เบอเรลสัน (Berelson) และ สไตเนอร์ (Stiener) กล่าวว่า "เด็กจะได้รับการถ่ายทอดทัศนคติและความเชื่อ ทั้งทางจิตใจและสังคมตั้งแต่เด็ก ๆ และมีผลต่อเนื่องในระยะยาวนานจนถึง วัยผู้ใหญ่"¹ ดังนั้นในการจัดการศึกษาถ้าได้มีการปลูกฝังและส่งเสริมพัฒนาการ ทางสังคมที่เหมาะสมแก่เด็ก จะทำให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดความสุขในสังคม

ในการศึกษาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น มีนักการศึกษา ชื่อ เน็ด เอ แฟลนเดอร์ส (Ned A. Flanders) ได้สร้างแบบสังเกตและ วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูอย่างมีระบบขึ้น และมีผู้นิยมนำมาเป็นเครื่องมือ ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างแพร่หลาย แฟลนเดอร์ส กล่าวถึงความ สำคัญของการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของครูว่า เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการพัฒนาการสอนของครู ช่วยให้ครูเอาใจใส่ในพฤติกรรมและสามารถ ควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในแนวทางที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้หรือช่วยให้นักเรียนมีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่กำหนด ไว้ การตรวจสอบพฤติกรรมการสอนของครูจะส่งผลถึงความเจริญงอกงามของ นักเรียน² และธีระชัย ปุณฺโฑชิตีได้กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมการสอน

¹Berelson and Stiener cited in Marine E. Breckenridge & E. Lee Vincent, Child Development : Physical and Psychological Growth Through Adolescence, 5 th ed. (Philadelphai : Saunders Co., 1966), p. 135.

²Ned A. Flanders, Analysing Teaching Behavior (Massachusett : Addison-Wesley Publishing Company, 1970), p. 488.

อย่างมีระบบ สามารถระบุปริมาณมากน้อยของพฤติกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนได้ และมีความเป็นปรนัยสูง เพราะไม่ว่าผู้สังเกตการสอนจะเป็นใครก็ตาม สามารถประเมินผลการสอนจากพฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกไว้ได้อย่างคล้ายคลึงกันมากที่สุด¹ ดังนั้นในการวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนระดับปฐมวัย ถ้านำแบบสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบของแฟลนเคอร์สมาใช้โดยสังเกตทั้งพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียน ก็จะทำให้ผลการศึกษาพฤติกรรมละเอียดยิ่งขึ้น

ส่วนการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพของเด็กอย่างมาก ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าถ้าจะศึกษาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยอย่างละเอียด ควรศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กด้วย

อนึ่งการตั้งโรงเรียนหรือศูนย์เลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กระดับปฐมวัยในประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานหลายแห่งทั้งของรัฐบาลและของเอกชนได้จัดตั้งขึ้น จึงทำให้เกิดความสับสน และสับสนในการกำหนดมาตรฐานการพัฒนาเด็ก ขาดทิศทางการพัฒนาเด็กที่ตรงกัน ขาดรูปแบบที่ชัดเจน ขาดประสิทธิภาพและคุณภาพ ในการจัดบริการและขาดการประสานนโยบายและการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งรัฐไม่มีนโยบายที่ชัดเจนด้านการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน² สำนักงานคณะกรรมการ

¹ วีระชัย ปุณฺณโชติ, "การสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ," วารสารครุศาสตร์ 2 (สิงหาคม-พฤศจิกายน 2515) : 38-39.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 (กรุงเทพมหานคร : มงคลการพิมพ์, 2524), หน้า (1-13) - (1-14).

การศึกษาแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญปัญหา จึงได้จัดทำ "โครงการประสิทธิภาพของการจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัย" มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับก่อนประถมศึกษา และเพื่อหารูปแบบการจัดบริการที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุดกับพัฒนาการของเด็ก ในการศึกษาครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้แบ่งหัวข้อศึกษาเป็นหลายหัวข้อและได้สนับสนุนให้นิติระดับปริญญาโท ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 8 คน ศึกษาเฉพาะหัวข้อพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นว่าการศึกษาเรื่องนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีพัฒนาเด็กให้ถูกต้องเหมาะสมจึงได้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วย

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับปฐมวัยในรูปโรงเรียนอนุบาล มีหน่วยงาน 2 หน่วยงานที่จัดคือหน่วยงานของรัฐบาลจัดในรูปโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเป็นตัวอย่างและเพื่อการวิจัย อีกหน่วยงานหนึ่งคือ เอกชนจัดเป็นโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนและควบคุมดูแลจากรัฐบาลเมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนอนุบาลทั้ง 2 ประเภทก็ควรที่จะมีมาตรฐานเดียวกัน แต่เนื่องจากมีจำนวนโรงเรียนมากกว่าที่จะควบคุมให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกันย่อมทำได้ยาก ประกอบกับการดำเนินงานในโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นผลที่ได้รับจึงอาจแตกต่างกันได้ผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลเอกชน

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน
3. เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลเอกชน
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนกับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีความแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีความแตกต่างกัน
3. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ตัวอย่างประชากรเป็นครูและนักเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 เฉพาะโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน นครปฐม สกลนคร ระนอง และกระบี่
2. การรวบรวมข้อมูลได้มาจากการบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนโดยไม่แยกเป็นรายวิชา และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนบันทึกเฉพาะสถานการณ์ในห้องเรียนเท่านั้น

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึง

- 3.1 อายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการสอนของครู
- 3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 3.3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน
- 3.4 อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

นักเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนภายในห้องเรียนถือว่าเป็นการแสดงออกอย่างจริงจัง เป็นข้อมูลที่เพียงพอ และสามารถสังเกตและจดบันทึกได้

2. การสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยของคณะผู้วิจัยถือว่ามีความเข้าใจตรงกันทุกประการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับปฐมวัย จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัย

2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย 2 เครื่องมือ คือแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนระดับปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย

3. นำเครื่องมือทั้ง 2 เครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข

4. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูและนักเรียนที่ไม่ได้เป็นตัวอย่าง ประชากรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้าน
5. นำเครื่องมือไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่งกับครูและนักเรียนที่ไม่ได้เป็น ตัวอย่างประชากรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบล **คลองหนึ่ง** อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี เพื่อหาความเที่ยงและประสิทธิภาพของเครื่องมือ
6. สุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูและนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียน อนุบาลประจำจังหวัด และโรงเรียนอนุบาลเอกชนทั่วประเทศที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียน ปีการศึกษา 2524
7. เตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดทำตารางเวลาที่จะออกไปเก็บ รวบรวมข้อมูลทุกโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร พร้อมทั้งส่งหนังสือติดต่อกองการ กรม และโรงเรียน
8. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้วิจัย จำนวน 8 คน
9. วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) เพื่อหาความถี่ วิเคราะห์ ความแปรปรวนและหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน
10. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและเสนอแนะ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. การเข้าไปสังเกตและจับบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ นักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนอาจทำให้บรรยากาศและพฤติกรรม ในห้องเรียนไม่เป็นไปตามปกติ เนื่องจากครูและนักเรียนอาจเกิดความกังวลใจ ที่น่เห็น หรือประหม่าที่มีบุคคลอื่นเข้าไปในห้องเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้ต้องใช้เวลามากในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญวิจัยรวม 8 คนที่ผ่านการฝึกอบรมการสังเกตพฤติกรรม แต่เนื่องจากแต่ละคนมีประสบการณ์พื้นฐานการตัดสินใจแตกต่างกัน อาจทำให้มีการบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหมือนกันในลักษณะที่แตกต่างกันได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การพูดและ/หรือการแสดงท่าทางโต้ตอบกันระหว่างครูกับนักเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน

พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง การพูด และ/หรือการแสดงท่าทางโต้ตอบกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันภายในห้องเรียน

การศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กก่อนระดับประถมศึกษา

ครู หมายถึง ครูที่สอนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลเอกชน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายและหญิงชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลเอกชน

รหัส หมายถึง ตัวเลขประจำตัวอย่างพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ที่ใช้บันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีทั้งสิ้น 42 รหัส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสำหรับครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักเรียน
2. เป็นแนวทางนำไปสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

แก่นักเรียน

3. เป็นแนวทางสำหรับการผลิตครู และการอบรมครูขนาด
4. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย